

Achtergrond

Palliatieve zorg is zorg op 4 dimensies waaronder de spirituele dimensie. Deze dimensie wordt door zorgverleners vaak als ongemakkelijk gevoeld. Hoe praat ik daarover met patiënten? Moet ik dat doen of is dat voor de pastor, geestelijk verzorger, imam, etc? Het kwaliteitskader stelt dat elke zorgverlener in de basis als generalist ook voor deze dimensie aandacht dient te hebben. In onderstaande zelfstudie opdracht ga je hiermee aan de slag.

Instructie

De volgende vragen en gedachteoefeningen zijn mede opgesteld aan de hand van het filmpje “Keetje Bosma gaat dood”.

Bekijk dit filmpje via de volgende link: <https://vimeo.com/161591481>.

Bestudeer de volgende literatuur:

- www.pallialine.nl Richtlijn zingeving en spiritualiteit in de palliatieve fase (2018)
Kwaliteitskader palliatieve zorg Nederland, domein 6 Spirituele dimensie/ inleiding

De opdrachten zijn onderverdeeld in een aantal thema's. Ze hoeven niet in de opgegeven volgorde gemaakt te worden, maar wanneer ze allen gemaakt zijn geven ze redelijk beeld van wat spirituele zorg kan omvatten.

Zingeving en Spiritualiteit

Bovenstaande begrippen zijn in het Nederlandstalig gebied beladen begrippen. Aan de ene kant komt dit doordat ze als paraplu begrip functioneren voor veel ideeën, houdingen en betekenissen. Aan de andere kant bestaan er veel vooroordelen over wat de begrippen zouden inhouden: zweverig, moeilijk, religieus, kerkelijk, onduidelijk etc.

1. Zoek de definitie van spiritualiteit op in de richtlijn. Ben je het er mee eens dat dit een lastig te lezen en interpreteren definitie is? Of past het wel bij je?
2. Kijk vervolgens naar figuur 1 op dezelfde pagina van de richtlijn. Kun je hier beter mee uit de voeten?
3. Wat is zingeving en spiritualiteit in jouw eigen denken en woorden? Beschrijf dit in één alinea van ongeveer 15 regels.

Wat is van waarde?

Op verschillende momenten in ons leven worden we geconfronteerd met mensen, ervaringen en gebeurtenissen die voor ons van waarde, van betekenis zijn. Naarmate het leven met de tijd voortgaat, kunnen betekenissen en waarden verschuiven. Op het gebied van waarden en betekenis is er maar één expert en dat is degene die het betreft.

Verschillende mensen kennen op verschillende wijzen waarden toe aan wat er gebeurt in het leven. Zo is dit ook te zien in het filmpje Keetje Bosma gaat dood. Keetje zelf kent verschillende waarden toe, maar ook de mensen om haar heen. Dit zie je in de dagelijkse praktijk ook voortdurend terug.

De volgende vragen zetten je aan het denken over waarden en de verschillende waarden die mensen kennen en toedichten:

Welke waarden kent Keetje Bosma? Noem er minimaal vier. En hoe verhouden deze waarden zich tot die van haar naasten? Waar botst dit en waar komt het overeen? Beschrijf dit voor twee relaties van haar (ongeveer 10 regels).

Welke overeenkomsten en verschillen zie je tussen jouw waarden en die van Keetje Bosma? Hoe zou het verschil tussen wat voor jou van belang is en wat voor de ander van belang is (referentiekader) bepalend kunnen zijn voor de dagelijkse praktijk in de zorg? Hoe help je een ander bij het maken van bij hem/haar passende keuzes zonder er zelf 'gewicht bij te leggen'?

Frustratie en ruimte

We leven in een maatschappij waarin de tijd ons voortdurend in de nek hijgt. Op de vraag "Hoe gaat het met je?" is het antwoord meer dan eens "prima, maar wel ontzettend druk". Iedereen heeft het druk en lijkt daar volkomen aan gewend te zijn geraakt.

Soms kan dit ertoe leiden dat je afgeleid wordt tijdens je werk. Loes zit bij Keetje maar denkt aan haar boodschappenlijstje en terwijl ze aanwezig is bij Keetje, zitten er ook nog andere patiënten op haar te wachten. Soms frustreert het ons dat we niet alle tijd of ruimte ervaren om er voor anderen te kunnen zijn. Frustraties duiden vaak op het niet kunnen realiseren van onze verlangens.

Ga je eigen ervaringen in de patiëntenzorg na. Herken je dat jij of een andere zorgverlener te druk bent, waardoor er onvoldoende innerlijke ruimte is, om de mens achter de patiënt te zien? Geef een korte verantwoording in enkele regels.

Kijkend naar je eigen leven, welke frustraties ben je tot hiertoe in je studie tegengekomen? Met welke verlangens en onderliggende waarden (van jezelf of anderen) heeft dat te maken denk je? Omschrijf je antwoord in een tiental regels.

Sterven

De omgeving van mensen die gaan sterven moet een houding zoeken hoe ermee om te gaan. Dat zie je ook in de film (gesprek van de buurvrouwen). Achter die verschillende houding van mensen zit wellicht ook iets van hun eigen houding tegenover de dood, hun opvattingen erover ook. Voor Keetje en voor anderen die gaan sterven is het ook individueel en uniek; zij maken het voor de eerste keer mee.

Wat zijn jouw beelden, gevoelens en gedachten over de dood? Zijn sommige van deze beelden te herleiden tot een religie? Denk hierbij ook aan bezoek dat je misschien gebracht hebt aan een kerk/tempel/piramide/moskee op reizen in binnen en buitenland. Geef een antwoord in één alinea. Probeer je in te leven in de situatie van iemand die dood gaat. Wat voor beelden, gevoelens en gedachten komen dan naar boven? Geef ook nu antwoord in een tiental regels.

Zingeving en krachtbronnen

In de benadering van mensen in de palliatieve fase wordt de dimensie van zingeving en spiritualiteit vaak geëxploreerd door het stellen van enkele verhelderingsvragen. De eerste vraag nodigt mensen uit om uit te drukken wat deze fase van hun ziekte en hun leven voor hen betekent (m.a.w. verheldert hun zingeving). De tweede vraag nodigt mensen uit om uit te drukken wat hen kracht geeft of zou kunnen geven in deze situatie. In een participerende observatiestudie op de afdeling medische oncologie werd nagegaan in hoeverre verpleegkundigen erin slagen om bij patiënten in de palliatieve fase een dergelijke verheldering van de dimensie zingeving en spiritualiteit uit te voeren. Artikel: J. v Meurs, et al. (2017). Nurses Exploring the Spirituality of Their Patients With Cancer: Participant Observation on a Medical Oncology Ward. Cancer Nursing, Vol. 00, No. 0, pp 1-7. Geef een samenvatting van het artikel in één alinea.

Wat is je eigen kritisch commentaar bij de conclusie en discussie? Verhelder je antwoord in één alinea.

Bekijk het volgende filmpje: <https://www.youtube.com/watch?v=ybic2jt2ols>

In bovenstaande Youtube film geven mantelzorgers hun krachtbronnen aan. Wat doe jij om je energie terug te krijgen in een zware of moeilijke periode?

